

Оксана Капліна

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри кримінального процесу
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна)
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-3654-673X>
o-kaplina@ukr.net

УДК 343.1 +343.133.3

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ СЛІДЧОГО ТА ПРОКУРОРА НА ЕТАПІ ЗАКІНЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

АНОТАЦІЯ. У статті порушуються актуальні для сучасної правозастосовної практики питання, пов'язані з визначенням компетенції щодо складання обвинувального акта прокурором та слідчим. Автором підкреслюється, що ця проблема частково викликана невизначеністю чинного кримінального процесуального законодавства, яке не дає можливості зробити однозначний висновок про момент складання обвинувального акта та суб'єкта його складання, а частково – відсутністю сталих підходів у науці кримінального процесу до питання співвідношення повноважень прокурора – процесуального керівника та слідчого. Відсутність правової визначеності в законодавстві призвела до того, що в правозастосовній практиці непоодинокими є випадки, коли слідчі відмовляються складати обвинувальний акт після відкриття матеріалів кримінального провадження, у випадках, коли вони не погоджуються з позицією прокурора – процесуального керівника та наполягають, що прокурор має право самостійно скласти обвинувальний акт, а потім підтримувати його в суді. Наголошується на тому, що слідчий та прокурор належать до сторони обвинувачення, повинні спільно спрямовувати свою діяльність на досягнення цілей кримінального провадження та між ними не може бути конфронтації, що шкодить авторитету органів, які зобов'язані неухильно дотримуватися вимог чинного кримінального процесуального законодавства, спільними зусиллями здійснювати боротьбу зі злочинністю та сприяти досягненню цілей кримінального провадження. У статті зазначається, що наукові підходи щодо взаємовідносин слідчого та прокурора, які були розроблені ще за радянських часів та сприймалися вітчизняними вченими як сталі, зараз не можуть бути використані, оскільки концептуально змінилося уявлення про функцію обвинувачення у кримінальному процесі та чинне кримінальне процесуальне законодавство. Діяльність слідчого у кримінальному провадженні за своїм характером і спрямованістю залишається поліаспектною, що й породжує діаметрально протилежні підходи до розуміння її функціонального спрямування. Не вдаючись глибоко до вирішення проблеми функціональної спрямованості діяльності слідчого у кримінальному провадженні, автор звертається до тих взаємовідносин, які виникають між прокурором – процесуальним керівником та слідчим, що

© Оксана Капліна, 2018

здійснює досудове розслідування на етапі закінчення досудового розслідування, та тих проблем, що виникають на практиці.

Метою статті є звернення уваги на проблеми, що виникають між прокурором – процесуальним керівником та слідчим, який проводить досудове розслідування, на етапі закінчення досудового розслідування, здійснення їх аналізу крізь призму системного тлумачення норм чинного кримінального процесуального законодавства та формулювання рекомендацій практичного характеру, спрямованих на подолання проблем, що виникають.

За підсумками проведеного дослідження та тлумачення деяких норм чинного кримінального процесуального законодавства щодо взаємовідносин слідчого та прокурора на етапі закінчення досудового розслідування в статті зроблено низку висновків: в кримінальній процесуальній науці бракує комплексних досліджень, спрямованих на розробку доктринальних уявлень щодо функціональної спрямованості кримінальної процесуальної діяльності слідчого та її кореляції з функцією прокурора; визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального акта, прокурор, або слідчий за його дорученням, зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захиснику про закінчення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування; після відкриття матеріалів іншій стороні слідчий зобов'язаний скласти обвинувальний акт; складання обвинувального акта прокурором є його дискреційним правом і можливе, наприклад, у разі, якщо він не погодився з обвинувальним актом слідчого; прокурор уповноважений доручати слідчому проведення у встановлений ним строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а у разі потреби – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному Кримінальним процесуальним кодексом України; кримінальним процесуальним законодавством не передбачено право прокурора надавати слідчому вказівки щодо прийняття процесуального рішення, в тому числі – обвинувального акта.

Ключові слова: кримінальне процесуальне законодавство; стадії кримінального процесу; закінчення досудового розслідування; складання обвинувального акта; обвинувальний акт; сторона обвинувачення; функції слідчого; функції прокурора.

Закріплення в новому Кримінальному процесуальному кодексі України (далі – КПК України)¹ принципу змагальності сторін та свободи в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості (ст. 22) обумовило потребу перегляду багатьох положень, що існували в доктрині кримінального процесу, зокрема й пов'язаних із сутністю кримінальних процесуальних функцій, а також прав та повноважень, які притаманні суб'єктам, що є їх носієм. Рівною мірою сказане стосується слідчого та прокурора. Утім, незважаючи на те, що зазначені учасники кримінального провадження віднесені КПК України до сторони обвинувачення та *a priori* повинні спільно спрямовувати свою діяльність на

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/кримінальний%20процесуальний%20кодекс%20україни> (дата звернення: 01.06.2018).

досягнення цілей кримінального провадження, останнім часом можна спостерігати певну конфронтацію між слідчими та прокурорами, а подекуди навіть боротьбу думок, точок зору щодо чинного кримінального процесуального законодавства, “розподіл” повноважень відповідно до відомчих інтересів. Ідеться, зокрема, про етап закінчення досудового розслідування, коли вирішується питання про відкриття матеріалів іншій стороні, складання обвинувального акта та направлення його до суду. Відсутність правової визначеності у чинному КПК України, породжує ситуацію, коли між прокурором та слідчим виникають суперечності щодо того, хто саме повинен складати обвинувальний акт, особливо в спірних ситуаціях, коли слідчий має власну думку, яка відрізняється від точки зору прокурора, або коли прокурор дає слідчому вказівку про негайне складання обвинувального акта та вимагає обов’язкового її виконання. Такі випадки, що є непоодинокими у правозастосовній практиці, шкодять авторитету органів, які зобов’язані здійснювати боротьбу зі злочинністю, а під час кримінального провадження – неухильно дотримуватися вимог чинного кримінального процесуального законодавства. Та й саме існування такої конфронтації між представниками однієї сторони кримінального провадження, які від імені держави наділені суттєвими владними повноваженнями, здається нонсенсом.

Частково така ситуація породжена правовою невизначеністю законодавства, а частково – невирішеністю на доктринальному та законодавчому рівнях проблеми процесуальної самостійності слідчого. Наукові підходи щодо взаємовідносин слідчого та прокурора, що були розроблені ще за радянських часів і сприймалися вітчизняними вченими як сталі, традиційні, зараз не можуть бути використані, оскільки концептуально змінилося уявлення про функцію обвинувачення у кримінальному процесі. Утім діяльність слідчого у кримінальному провадженні за своїм характером і спрямованістю залишається поліаспектною, що й породжує діаметрально протилежні підходи до розуміння її функціонального спрямування. В юридичній літературі можна зустріти різні точки зору з цього приводу. Одні науковці вважають, що:

<...> У наші дні слідчий – це чиновник, завалений роботою, позбавлений своєї основної якості – процесуальної самостійності. З колись важливої фігури, яка повноправно входила в апарат судової влади, сьогодні слідчий перетворений на вузького спеціаліста по кримінальному переслідуванню – функціонера влади обвинувальної².

² Никита Колоколов, ‘Не ограничится ли реформа предварительного следствия очередной сменой руководства?’ (2007) 4 Уголовное судопроизводство 7.

Інші ж вчені переконані, що прокурор є “господарем кримінального провадження”, під керівництвом якого повинен виконувати свої функціональні обов’язки слідчий³. Слід вказати, що проблеми процесуального статусу слідчого завжди перебували в центрі уваги вчених і практиків. Серед вітчизняних та зарубіжних науковців, які досліджували зазначене питання, можна виокремити роботи Ю. Аленіна, В. Берназа, О. Бауліна, М. Городецької, І. Гончарова, А. Гуляєва, І. Гловюк, В. Гринюка, В. Зеленецького, О. Кіпера, О. Ларіна, О. Лисецького, Л. Лобойка, О. Марочкіна, В. Малярєнка, О. Михайленка, М. Погорецького, С. Стахівського, З. Смітєнко, С. Смокова, О. Татарова, В. Фаринника, І. Чурикової та ін. Проте більшість цих досліджень були присвячені питанням процесуального статусу слідчого, його взаємовідносинам із прокурором ще за часів дії законодавства, що втратило чинність. Незважаючи на поодинокі спроби науковців звернутися до проблем, окреслених вище, сучасна доктрина ще далека від підсумкових загальноприйнятих висновків.

Метою дослідження є звернення уваги на проблеми, що виникають між прокурором – процесуальним керівником і слідчим, який проводить досудове розслідування, на етапі закінчення досудового розслідування, здійснення їх аналізу крізь призму системного тлумачення норм чинного кримінального процесуального законодавства та формулювання рекомендацій практичного характеру, спрямованих на подолання проблем, що виникають.

Як зазначив В. Зажицький, для здійснення ефективного досудового розслідування і:

<...> успішного вирішення поставлених перед ним завдань необхідні не тільки правильно організована структура слідчих органів, відповідні знання, вміння і навички слідчого, його належна технічна оснащеність, хороші умови роботи, надійний соціальний захист, а й чіткі, досить певні і недвозначні приписи кримінально-процесуального закону. Вони повинні служити вірними орієнтирами в практичній діяльності, формувати належну правосвідомість і позитивні установки, з якими слідчий кожен робочий день переступає поріг свого службового кабінету⁴.

Отже, як зауважує вчений, правова визначеність кримінального процесуального законодавства багато в чому є запорукою якості кримінальної процесуальної діяльності. Проте деяка непослідовність законодавства на етапі закінчення досудового розслідування, відсутність правової визначеності, невміння системно тлумачити норми КПК України іноді

³ І Тупельняк, ‘Повноваження прокурора за новим кримінальним процесуальним законодавством України’ (2014) 5 Європейські перспективи 59.

⁴ Валерий Зажицкий, ‘О процессуальном положении следователя’ (2011) 6 Государство и право 41.

відіграють негативну роль під час усвідомлення слідчими та прокурорами своїх прав і повноважень.

Насамперед потрібно, на нашу думку, нагадати, що кримінальна процесуальна діяльність має стадійний та поступовий характер. Стадії кримінального провадження поділяються на етапи, у яких вирішуються проміжні завдання кожної стадії, приймаються процесуальні рішення, проводяться процесуальні дії, та кримінальні процесуальні операції, які представляють собою встановлену законом послідовність проведення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень, спрямованих на отримання певного процесуального результату.

Досудове розслідування є стадією кримінального провадження, яка, в свою чергу, поділяється на етапи, до яких, зокрема, належать початок кримінального провадження, повідомлення особі про підозру, закінчення досудового розслідування та звернення до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру.

Глава 24 КПК України (“Закінчення досудового розслідування. Продовження строку досудового розслідування”) врегульовує підсумковий етап стадії досудового розслідування та залежно від ситуації, що склалася під час кримінального процесуального доказування, передбачає потребу здійснення певних процесуальних дій, сукупність яких становить зміст процесуальних операцій, а також прийняття процесуальних рішень: закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи (ст. 284 КПК України); звільнення особи від кримінальної відповідальності (§ 2 гл. 24 КПК України); відкриття матеріалів іншої стороні (ст. 290 КПК України); складання обвинувального акта і реєстру матеріалів досудового розслідування (ст. 291 КПК України); складання клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру (ст. 292 КПК України); надання копії обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та реєстру матеріалів досудового розслідування (ст. 293 КПК України)⁵.

Слідчий, прокурор зобов’язані діяти у межах своїх повноважень і у спосіб, передбачений КПК України. Отже, виконуючи вимоги закону та відповідно до ч. 1 ст. 290 КПК України, визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального акта, прокурор, або за його дорученням слідчий, зобов’язаний повідомити підозрюваному, його захиснику, законному представнику про закінчення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування⁶.

⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України (н 1).

⁶ Там само.

Відкриття матеріалів кримінального провадження відбувається, якщо слідчий, прокурор визнають *зібрані під час досудового розслідування докази достатніми*; про закінчення досудового розслідування прокурором, або слідчим за його дорученням, повідомлено підозрюваному, його захиснику або законному представнику. Отже, якщо слідчий ще не впевнений, що ним зібрана достатня кількість доказів, відкриття матеріалів кримінального провадження недоцільне.

Виконавши усі зазначені вище процесуальні дії, передбачені ст. 290 КПК України⁷, слідчий *зобов'язаний* приступити до складання підсумкового процесуального документа – обвинувального акта. Таким чином, складання обвинувального акта в силу автодинамічного характеру кримінального процесу є обов'язковою процесуальною дією, яка має бути виконана після відкриття матеріалів стороні захисту. Така послідовність здійснення процесуальних дій та прийняття процесуальних рішень відповідає логіці ч. 1 ст. 291 КПК України⁸, яка, перш за все, передбачає, що обвинувальний акт складається саме слідчим.

Речення друге ч. 1 ст. 291 КПК України містить положення про те, що 'обвинувальний акт може бути складений прокурором, зокрема, якщо він не погодиться з обвинувальним актом, що був складений слідчим'⁹. Розуміння нормативного змісту цього положення, можливих випадків складання обвинувального акта прокурором передбачає потребу звернення до лексичного аналізу слова "зокрема". Відповідно до "Великого тлумачного словника сучасної української мови" це слово 'уживається для підкреслення, вирізнення чого-небудь з-поміж однотипного'¹⁰. Отже, як правило, воно не має значення обов'язкової вичерпності переліку. Коли ж потрібно передати вичерпний перелік, законодавець, зазвичай, використовує інше слово (наприклад, "є:", "тільки", "лише", "виключно").

Саме такий підхід до регламентації кримінального провадження використовується у чинному КПК України. Аналіз низки його норм (ч. 1 ст. 7; абзац 2 ч. 2 ст. 7; п. 3 ч. 4 ст. 47; ч. 2 ст. 87; ч. 2 ст. 96; ч. 1 ст. 139; ч. 3 ст. 142; ч. 4 ст. 174; ч. 4 ст. 225; ч. 6 ст. 340; ч. 13 ст. 352; ч. 1 ст. 410; ч. 1 ст. 509; п. 6 ч. 2 ст. 552 КПК України)¹¹, у яких вживається слово "зокрема", свідчить, що через його використання законодавець намагається уточнити те чи інше положення, навести приклад.

Таким чином, мається на увазі, що можливість складання прокурором обвинувального акта не обмежується тільки випадком, якщо він не погодиться з обвинувальним актом, який був складений слідчим. На нашу

⁷ Кримінальний процесуальний кодекс України (н 1).

⁸ Там само.

⁹ Там само.

¹⁰ В Бусел (ред), *Великий тлумачний словник сучасної української мови* (Перун 2004) 381.

¹¹ Кримінальний процесуальний кодекс України (н 1).

думку, прокурор може його скласти самостійно і у разі, якщо він вважає це за потрібне, адже саме з моментом складання обвинувального акта прокурором або його затвердження законодавець пов'язує виникнення публічного обвинувачення, яке має підтримуватися прокурором в судовому провадженні.

Такий підхід відповідає загальній концепції процесуального керівництва прокурором досудовим розслідуванням, закладеній у КПК України та конституційних функціях прокурора (ст. 131¹ Конституції України)¹².

Проте слід підкреслити, що нормативна конструкція ч. 1 ст. 291 КПК України містить імперативну вимогу про те, що 'обвинувальний акт складається слідчим'. На відміну від процесуального обов'язку слідчого скласти цей процесуальний документ і прийняти таке процесуальне рішення, прокурору КПК України надає таке право, що відображається в нормативній конструкції 'обвинувальний акт *може бути* (курсив наш. – О. К.) складений прокурором...'¹³.

Підсумовуючи, слід зазначити, що відкриття слідчим матеріалів іншої стороні свідчить про те, що зібрані під час досудового розслідування докази визнані достатніми для складання обвинувального акта, до складання якого він має перейти після відкриття матеріалів в порядку, передбаченому ст. 290 КПК України¹⁴.

Слідчий має право не складати обвинувальний акт після відкриття матеріалів кримінального провадження іншої стороні лише у випадках, передбачених КПК України: 1) коли прокурор реалізує своє дискреційне право на самостійне складання обвинувального акта (речення друге ч. 1 ст. 291 КПК України) або 2) коли є підстави для закриття кримінального провадження і складати обвинувальний акт немає потреби (ч. 2 ст. 283 КПК України)¹⁵.

На практиці також виникають проблеми, пов'язані з наданням прокурором в порядку ст. 36 КПК України письмової вказівки слідчому щодо складання обвинувального акта з метою забезпечення дотримання розумних строків кримінального провадження. Є випадки оскарження слідчими таких вказівок прокурорів у порядку статей 311–313 КПК України, причому прокурор вищого рівня не завжди приймає сторону слідчого¹⁶.

Слід нагадати, що ст. 131¹ Конституції України передбачено, що:

¹² Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (дата звернення: 01.06.2018).

¹³ Кримінальний процесуальний кодекс України (н 1).

¹⁴ Там само.

¹⁵ Там само.

¹⁶ Там само.

В Україні діє прокуратура, яка здійснює:

- 1) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку <...>¹⁷.

Відповідно до ч. 1 ст. 25 Закону України “Про прокуратуру”:

Прокурор здійснює нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, користуючись при цьому правами і виконуючи обов’язки, передбачені Законом України “Про оперативно-розшукову діяльність” та Кримінальним процесуальним кодексом України.

Письмові вказівки прокурора органам, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, надані в межах повноважень, є обов’язковими для цих органів і підлягають негайному виконанню (курсив наш. – О. К.)¹⁸.

Прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений, згідно з пунктами 4, 13 ч. 2 ст. 36 КПК України, зокрема:

<...> доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений ним строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, *інших процесуальних дій* (курсив наш. – О. К.) або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному КПК України;

<...> затверджувати чи відмовляти у затвердженні обвинувального акта, клопотань про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, вносити зміни до складеного слідчим обвинувального акта чи зазначених клопотань, самостійно складати обвинувальний акт чи зазначені клопотання¹⁹.

КПК України покладає на слідчого обов’язок виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються у письмовій формі. Причому ‘невиконання слідчим законних вказівок та доручень прокурора, наданих

¹⁷ Конституція України (н 2).

¹⁸ Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1697-18> (дата звернення: 02.06.2018).

¹⁹ Кримінальний процесуальний кодекс (н 1).

у порядку, передбаченому цим Кодексом, тягне за собою передбачену законом відповідальність' (ч. 4 ст. 40 КПК України)²⁰.

Обвинувальний акт – це *процесуальне рішення*, 'яким прокурор висуває обвинувачення у вчиненні кримінального правопорушення і яким завершується досудове розслідування' (ч. 4 ст. 110 КПК України)²¹.

Тлумачення п. 4 ч. 2 ст. 36 та ч. 4 ст. 110 КПК України у взаємозв'язку надає підстави зробити висновок, що кримінальним процесуальним законодавством безпосередньо не передбачено право прокурора надавати слідчому в порядку ст. 36 КПК України вказівки щодо прийняття процесуального рішення (в тому числі – обвинувального акта)²². Це, на нашу думку, зумовлено тим, що процесуальне рішення відображає внутрішнє переконання слідчого, яке має бути результатом здійснення ним доказової діяльності в конкретному кримінальному провадженні і яке має сформуватися в результаті оцінки зібраних доказів у їх сукупності.

Водночас слід зазначити, що законом саме на слідчого покладається відповідальність за *законність* та *своєчасність* здійснення процесуальних дій, до яких, зокрема, належать своєчасність відкриття матеріалів іншій стороні та складання обвинувального акта. Отже, прокурор, на наше переконання, має право надати слідчому, який після відкриття матеріалів іншій стороні зволікає зі складанням обвинувального акта (що може бути пов'язано з небезпекою спливу строків досудового розслідування, тримання під вартою підозрюваного, порушення розумних строків кримінального провадження), письмову вказівку про закінчення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України, з метою, наприклад, забезпечення дотримання розумних строків кримінального провадження, що передбачено ст. 28 КПК України²³.

Якщо після складання слідчим обвинувального акта прокурор не погодиться з цим процесуальним рішенням, він може реалізувати надане йому право внести зміни до складеного обвинувального акта чи самостійно скласти обвинувальний акт (п. 13 ч. 2 ст. 36; ч. 1 ст. 291 КПК України)²⁴.

Захищаючи процесуальну самостійність слідчого, закон надає йому право оскаржувати будь-які рішення, дії чи бездіяльність прокурора, прийняті або вчинені у відповідному досудовому провадженні, прокурору вищого рівня (§ 3 глави 26 КПК України)²⁵. Проте таке оскарження

²⁰ Кримінальний процесуальний кодекс (н 1).

²¹ Там само.

²² Там само.

²³ Там само.

²⁴ Там само.

²⁵ Там само.

не зупиняє їх виконання. Тож чинний КПК України, на відміну від КПК України 1960 р., відповідно до якого у певних випадках оскарження слідчим вказівок прокурора зупиняло їх виконання, не передбачає такого зупинення.

За наслідками розгляду скарги прокурор вищого рівня може прийняти рішення про: 1) залишення рішення чинним, визнання законними вчинених дій чи бездіяльності; 2) зміну рішення в частині; 3) скасування рішення і прийняття нового рішення, визнання незаконними вчинених дій чи бездіяльності і зобов'язання вчинити нову дію.

Сказане дає змогу дійти висновку, що чинне законодавство України не містить положення, на підставі якого слідчий має право не виконувати вказівки прокурора – процесуального керівника, надані в порядку, передбаченому КПК України, зокрема після реалізації ним права щодо оскарження дій чи бездіяльності прокурора у порядку статей 311–313 КПК України та залишення рішення чинним, визнання законними дій прокурора²⁶.

Якщо, на думку прокурора, позиція слідчого у кримінальному провадженні перешкоджає здійсненню ефективного досудового розслідування, 'він має право ініціювати перед керівником органу досудового розслідування питання про відсторонення слідчого від проведення досудового розслідування та призначення іншого слідчого' (п. 8 ч. 2 ст. 36 КПК України)²⁷.

Висновки. За підсумками проведеного дослідження та тлумачення низки норм чинного кримінального процесуального законодавства щодо взаємовідносин слідчого та прокурора на етапі закінчення досудового розслідування можемо зробити такі висновки: 1) у кримінальній процесуальній науці бракує комплексних досліджень, спрямованих на розроблення доктринальних уявлень щодо функціональної спрямованості кримінальної процесуальної діяльності слідчого та її кореляції з функцією прокурора; 2) визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального акта прокурор, або слідчий за його дорученням, зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захиснику про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування; 3) після відкриття матеріалів іншій стороні слідчий зобов'язаний скласти обвинувальний акт; 4) складання обвинувального акта прокурором є його дискреційним правом і можливе, наприклад, у разі, якщо він не погодився з обвинувальним актом слідчого; 5) прокурор уповноваже-

²⁶ Кримінальний процесуальний кодекс (н 1).

²⁷ Там само.

ний доручати слідчому проведення у встановлений ним строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в разі потреби – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному КПК України; 6) кримінальним процесуальним законодавством не передбачено право прокурора надавати слідчому вказівки щодо прийняття процесуального рішення (в тому числі – обвинувального акта).

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [The Code of Criminal Procedure of Ukraine]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 13 kvitnia 2012 r. № 4651-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/кримінальний%20процесуальний%20кодекс%20україни> (accessed: 01.09.2018) (in Ukrainian).
2. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine The Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр> (accessed: 01.09.2018) (in Ukrainian).
3. Pro prokuraturu [On Public Prosecution]: Zakon Ukrainy [the Law of Ukraine] vid 14 zhovtnia 2014 p. № 1697-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/card/1697-18> (accessed: 02.06.2018) (in Ukrainian).

Bibliography

Dictionaries

4. Busel V *Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language]* (Perun 2004) (in Ukrainian).

Journal articles

5. Nikita Kolokolov, 'Ne ogranichitsya li reforma predvaritel'nogo sledstviya ocherednoj smenoi rukovodstva?' ['Won't the Reform of Preliminary Investigation be Limited to Another Change of Those in Charge?'] (2007) 4 *Ugolovnoe sudoproizvodstvo* 7 (in Russian).
6. Tupelniak I, 'Povnovazhennia prokurora za novym kryminalnym protsesualnym zakonodavstvom Ukrainy' ['Prosecutor's Powers under the New Criminal Procedural Legislation of Ukraine'] <http://nbuv.gov.ua/UJRN/evpe_2014_5_12> (accessed: 01.09.2018).
7. Zazhickij Valerij 'O processual'nom polozenii sledovatelya' ['On Investigator's Procedural Status'] (2011) 6 *Gosudarstvo i pravo* 41.

Oksana Kaplina

ISSUES OF DEFINING INVESTIGATOR'S
AND PROSECUTOR'S COMPETENCE AT THE STAGE
OF COMPLETION OF PRE-TRIAL INVESTIGATION

ABSTRACT. The article focuses on the issues pertaining to the boundaries of competence enjoyed by prosecutor and investigator when preparing the bill of indictment, since these issues are of vital importance for the modern law administration practice. The author emphasizes that the topic concerned partly ensues from the uncertainty of current criminal procedural legislation since it does not allow coming to an explicit conclusion about the time of making the bill of indictment and about the subject who should make it; this situation also partly stems from unavailability of sustainable approaches in the criminal process science which could clarify the correlation of powers enjoyed by prosecutor – procedural supervisor and investigator.

The purpose of the article is to draw attention to the problems arising between prosecutor-procedural supervisor and investigator conducting pre-trial investigation at the stage of its completion, and to analyze these problems through the prism of a systematic interpretation of provisions consolidated in current criminal procedural legislation, and also to formulate practical recommendations aimed at resolving the existing problems.

The lack of legal certainty in legislation entailed the situation when in the law administration practice it is not infrequent that investigators refuse to make the bill of indictment after opening of the materials of criminal proceedings, in cases where they do not agree with the position of prosecutor – procedural supervisor and where they insist that prosecutor is entitled to make the bill of indictment him-/herself and pursue the charge in court. The author emphasizes that investigator and prosecutor are actually the prosecution and should join and direct their efforts with a view to achieving the goals of criminal proceedings; there should be no confrontation between them, since it negatively affects the authority of the bodies which should strictly comply with requirements of current criminal procedural legislation, and should jointly combat crime and contribute to the achievement of the goals of criminal proceedings. The article notes that scientific approaches to investigator - prosecutor relations which were developed in Soviet times and were regarded by national scholars as sustainable, can no longer be used, since the idea of the function which the prosecution has in the criminal process and the idea of current criminal procedural legislation in general has been conceptually changed. By nature and orientation, investigator's functions in criminal proceedings remain multifold, and this is the reason giving rise to diametrically opposed approaches to the understanding of investigator's functional focus. Without going deep into the problematics of investigator's functional orientation in criminal proceedings, the author centers on the relations which arise between prosecutor – procedural supervisor and investigator carrying out pre-trial investigation at the stage of completion of pre-trial investigation, and on the challenges arising in practice.

Based on the findings of the author's research and interpretation of some provisions of current criminal procedural legislation regarding investigator – prosecutor relations at the stage of completion of pre-trial investigation, the article draws certain conclusions:

Оксана Капліна

the science of criminal procedure lacks comprehensive research aimed at developing the doctrinal ideas of the functional orientation of investigator's criminal procedural function and its correlation with the function of prosecutor; having recognized the evidence collected during pre-trial investigation as sufficient for the bill of indictment, prosecutor or investigator on prosecutor's behalf is under the obligation to inform the suspect or his/her counsel about completion of pre-trial investigation and to open the access to the pre-trial investigation materials; after the materials are opened and made available to the other party, investigator is under the obligation to make the bill of indictment; making of the bill of indictment by prosecutor is prosecutor's discretion and may be exercised, for example, if prosecutor disagrees with the bill of indictment made by investigator; prosecutor is authorized to instruct investigator to carry out investigative (detective) operations, covert investigative (detective) operations, or other proceedings within the period established by him/her, or to give instructions regarding such measures or take part therein, and, if necessary, to personally carry out investigative (detective) operations and other proceedings in the manner prescribed by the Code of Criminal Procedure of Ukraine; criminal procedural legislation does not grant prosecutor the right to give instructions to investigator with regard to making of a procedural decision, including the bill of indictment.

KEYWORDS: criminal procedural legislation; stages of the criminal process; completion of pre-trial investigation; drawing up of the bill of indictment; bill of indictment; the prosecution; investigator's functions; prosecutor's functions.